

Referat fra møte i Kringkastingsrådet

Sted: Danmarks radio, København

Tid: Fredag 2. juni 2017 kl. 10:00

Dagsorden fredag 2. juni

0900 Omvisning i DR-byen

1000 Rådsmøte med klagegjennomgang

1145 Pause

1200 DR: dansk medievirkelighet / ekspertenes plass v/generaldirektør Maria Rørbye Rønn, etikkssjef Inger Bach og redaksjonssjef Sandy French i DR

1300 Lunsj

1400 Avreise

Til stede fra rådet:

Per Edgar Kokkvold
Kjersti Thorbjørnsrud
Elin Ørjasæter
Vebjørn Selbekk
Finn Egil Holm
Afshan Rafiq
Torgeir Uberg Nærland
Katri Somby
Filip Rygg
Mette Gundersen
Marvin Wiseth

Til stede fra NRKs ledelse:

Thor Gjermund Eriksen
Per Arne Kalbakk
Aleksandra Beverfjord
Grethe Gynnild Johnsen

Klagegjennomgang

Per Edgar Kokkvold innledet med å opplyse om at rådet har mottatt 192 klager siden forrige møte. Han etterlyste deretter svar på en henvendelse om at annonserte programmer ikke blir sendt og at repriseprogrammer ikke blir merket som reprise

– Det skjer ikke ofte, men det hender det skjer ting som skaper endringer på sendeskjemaet mellom programtablåene blir sendt ut og trykket til sendingen skjer. Vi gjør vårt beste for å informere om det. Når verden ikke går som planlagt gjør ikke alltid våre sendeskjema det heller. Oppdaterte sendeskjemaer finnes på nett nrk.no og i de fleste nettavisene, svarte Thor Gjermund Eriksen.

– Når det gjelder repriser, er reprisebegrepet er litt gammeldags. I dag skjer mer og mer av seingen via strømming, og programmene ligger der. På NRK1 og NRK2 kaller vi det “gjenutsendelser”, noe vi gjør for å nå et bredere publikum. Vårt totale tilbud av nye programmer har aldri vært større, men programmene tilbys flere ganger på de ulike plattformene, sa han.

Det har kommet flere henvendelser om “Minutt for minutt”. Per Edgar Kokkvold siterte en av klagerne, som skriver “sakte-tv i ypperste klasse”.

– En annen spør om det er nødvendig å sende 20-30 NRK-medarbeidere opp på vidda for å dekke reinflytting. Hvordan er erfaringene med dette programformatet så langt? spurte Per Edgar Kokkvold.

Grethe Gynnild Johnsen kunne opplyse om at “Reinflytting minutt” har hatt seere fra 137 nasjonaliteter.

– 1,9 millioner seere var innom, og 18 000 har sett hvert bidige minutt. Sakte-tv har fanget den norske folkesjel, sa hun.

– En skrev at sakte-tv vil ta rotta på yoga og lignende. Vi har også hatt mye dialog med publikum i løpet av sendingen, som var veldig vellykket. Vi har dessuten fått testet ut nytt teknologisk utstyr. Dette prosjektet har gjort noe med folks oppfatning av reindriftsnæringen, sa Johnsen, som lovet at NRK kommer til å fortsette med sakte-tv.

– Neste prosjekt er “Sommertoget”, og vi har mer på gang. Vi vurderer blant annet å overføre fjellklatring fra a-å, sa hun.

Thor Gjermund Eriksen understreket at det ikke forventes at folk skal sitte i 100 timer og se dette.

– Dette er et prosjekt som utvikler NRK teknologisk, vi får nytte av dette i andre produksjoner.

Klager på at NRK legger om distriktsnyheter på TV

– Dette er en prioritering som vi har jobbet med over lang tid. Vi tror vi får et bedre tilbud med regionale oppdateringer foran nasjonale nyhetssendinger, sa Grethe Gynnild Johnsen.

– Regionale nyheter er et godt tilbud på tv, og et konkurransefortrinn for NRK. Vi trenger at våre medarbeidere får bruke flere krefter på å lage viktigere, fordypende journalistikk. Vi ønsker å styrke leveransene fra hele landet, og vil at distriktskontorene skal ta nasjonalt ansvar for flere fagområder. Vi har gjort mange analyser av hva publikum har behov for, og det er god oppslutning rundt disse sendingene, men vi har i praksis ingen seere under 40 år, sa hun.

Per Edgar Kokkvold hadde registrert at NRK har blitt flinkere til å bringe nyheter fra utenfor hovedstaden i de nasjonale nyhetssendingene. – Er dette bevisst, spurte han, noe Grethe Gynnild Johnsen kunne svare bekreftende på. – Ja, dette er en bevisst utvikling med støtte fra hele toppledelsen, svarte hun.

Klager på humoren i "Martin og Mikkelsen" og "Radio Buvik"

– Typisk for satireklager er at de går på unødig krenkelse. Men det er jo noe av poenget med satire, dog innenfor presseetiske normer, innledet Per Edgar Kokkvold.

Per Arne Kalbakk svarte på vegne av Marienlyst-divisjonen:

– Satirens oppgave er å pirke borti det som er vanskelig, og spøke med kontroversielle temaer. Man treffer i varierende grad, og det vil alltid være noen som synes det er upassende. Svaret er ikke å slutte å lage satire, men å evaluere egne programmer de gangene vi ikke synes vi treffer, sa Kalbakk, og lovt å ta med tilbakemeldingene videre.

– Når det gjelder sketsjen i Martin og Mikkelsen om barnearbeid, er det flere som reagerer på at de afrikanske barna blir hengt ut. Der valgte redaksjonen bevisst svært gamle bilder fra skolefjernsyn på 70-tallet, for å fjerne det mest mulig fra dagens virkelighet, sa han.

Klage i forbindelse med innspilling av "Tro og Are"

– Are Sende Osen spikret opp 10 teser på kirkedøra til Nidaros, noe som førte til politianmeldelse. Våre klagere reagerte kraftig på dette. Osen tilgriset også Monolitten med olje, noe NRK har beklaget, orienterte Per Edgar Kokkvold.

– Dette er ikke bra, men det handler om hvordan vi håndterer personale internt. Dette er ikke publisert, men en sak om hvordan et team har opptrådt på jobb. Dette har vi håndtert internt, men det er ikke vanskelig å beklage. Sånt skal vi ikke drive med, sa Thor Gjermund Eriksen.

– Når det gjelder klagen på Martin og Mikkelsen deler jeg ikke klagerens syn, sa Torgeir Uberg Nærland.

– Dette er et program som henvender seg mot unge, med samfunnsorientert humor. Det er bare å heie fram programmer som lykkes med begge deler, selv om man risikerer å trække på noen tær, mente han.

– Jeg ser ikke noe her som jeg vil hisse meg opp over. Det er fint at vi får jevne klager på humorinnslag, men jeg er ikke enig med klagerne, sa Elin Ørjasæter. Hun fortsatte: – Folk har misforstått – her dreier de ikke ut barna, men multinasjonale selskaper. Det er nyttig at folk klager, men det er ikke noe i disse sakene, mente Ørjasæter, som også var fornøyd med at "Radio Buvik" slår i alle retninger.

– Noe av det vikt innenfor journalistikken er retten til å krenke, håne de mektige, dette er fundamentalt for vår livsform. Faren med satire er at man ikke stiller samme høye krav, man sier at det er humor og dekker seg bak det når det ikke er bra nok, kommenterte Per Edgar Kokkvold.

– Sist jeg sjekket sto både domen og Monolitten fortsatt, det er noe med proporsjoner her. Jeg lar meg ikke krenke veldig, sa Vebjørn Selbekk, som mente det var trist at vi ikke får se innslaget der Osen ofrer til Monolitten i sin nye religion.

– Satire er vanskelig, sa Mette Gundersen, som forsvarte klagerne.

– Jeg forstår at de blir provosert. Det er underlig at Selbekk tar så lett på Nidarosdomen og Monolitten. Jeg skjønner at folk lar seg provosere når noen setter stifter i døra på Nidarosdomen, ut fra et kunstfaglig og antikvarisk synspunkt.

– Det var snakk om fem stifter, ti små nålemerker, som er umulig å se. Man bør ikke gjøre det, men proporsjonene blir feil. Oppmerksomheten blir så stor kun fordi det dreier seg om en kjendis, repliserte Vebjørn Selbekk.

– For ordens skyld: Døra det er snakk om er fra 1960-tallet, påpekte Grethe Gynnild Johnsen.

Klager på Brennpunkt – Lykkelandet

– Lykkelandet er et av vårens mest sette tv-program, med over en million seere som har sett dokumentaren. Ingen andre Brennpunkt-programmer er sett av så mange. Programmet har da også skapt debatt over hele landet. Facebook-videoen vi la ut oppnådde en rekkevidde på 1 million i løpet av 12 timer, sa Brennpunkt-redaktør Odd Isungset i sin innledning.

Isungset redegjorde for hvordan redaksjonen har jobbet med dokumentaren, blant annet ved hjelp av research på Facebook og på gata i Bergen. Han viste også til bildene fra Facebook som ikke var kvalitetssikret og som ikke skulle vært publisert.

– Vi hadde egentlig ikke behov for å bruke de bildene i det hele tatt, vi hadde hundrevis av andre å ta av. Da det ble oppdaget var det bare å beklage, men jeg mener dette ikke har svekket hovedbudskapet i filmen, sa han, og påpekte at redaksjonen også lagde en dokumentar til, som gikk uka etter.

– Den skulle vise at det også er håp oppi denne historien. Den handlet om 16 år gamle Lidia. Underveis ble hun borte, fortalte Isungset.

– Det er viktig å se disse to sakene i sammenheng. Det har blitt en voldsom debatt om tiggere, men for lite debatt om de mer dypereliggende årsakene. For eksempel at folk må slutte å kjøpe sex. Men det har endt med en debatt om og en stigmatisering av tiggere, sa han.

– Det er sjelden jeg har vært så uenig med klagerne som her, sa Finn Egil Holm, og takket for et godt skriftlig svar.

– All mulig honnør og ros til dette dokumentarprogrammet. At folk trakasserer tiggere tar jeg avstand fra, men programmet er skikkelig godt journalistisk arbeid, sa han.

Filip Rygg var enig.

– Dette er noe av det viktigste som er sendt på tv på lang tid. Jeg er rolig når det gjelder bildene, de endrer ikke dokumentaren, sa Rygg, som ønsket seg noen flere nyanser.

– Det kunne vært en styrke. Denne kriminaliteten er så underdekket, og er ufattelig å sette fokus på, så det er ikke krise om absolutt alle nyanser ikke er med, det er ikke rom for det i en slik dokumentar. All ære til NRK for å ta tak i dette, sa Filip Rygg.

Vebjørn Selbekk gratulerte Brennpunkt-redaksjonen og NRK med dokumentaren.

– Dette er en åpenbar kandidat til SKUP-prisen. Den dagsordenssettende funksjonen som denne dokumentaren har hatt er fantastisk. Dette må være noe av kjernen i oppgaven til en aktualitetsredaksjon som Brennpunkt, sa han, og fortsatte:
– Jeg synes det er få klager på en dokumentar med så enorm spredning, sa Selbekk.

– Hvilke vurderinger gjør Brennpunkt når det gjelder bruk av Facebook som viktig kildemateriale? Det dreier seg om mange privatpersoner, hvilke refleksjoner gjør dere med hensyn til det? spurte Mette Gundersen, som også etterlyste en redegjørelse for bruk av skjult kamera.

– Dette har vi diskutert inngående. Facebook som kilde er fantastisk, men problematisk, svarte Odd Isungset.

– Har du en åpen Facebook-profil, profil har du publisert det i det åpne rom. Det er ikke fritt fram for å viderebringe det, det er masse jus og regelverk her, så det er et vanskelig grenseland. For oss var det vesentlig å bruke dette som researchverktøy, som et av mange verktøy for å kartlegge miljøet. Når det gjelder skjult kamera, er det strengt regulert i Vær varsom-plakaten, og skal kun brukes unntaksvis for å avdekke forhold av vesentlig samfunnsmessig betydning, sa Isungset.

– Dette handler om å tørre å ta opp viktige temaer. Gratulerer med en viktig og modig jobb, sa Afshan Rafiq.

– Dette er miljøer vi er nysgjerrige på, og dokumentaren gir svar på mange spørsmål. Vet dere hva som har skjedd med jenta? la hun til.

– Vi har fått kontakt med henne igjen, svarte Odd Isungset.

Afshan Rafiq fortsatte:

– Er bruk av Facebook en ny praksis? Kommer dere til å gjøre det samme i kommende dokumentarer? Hvordan forsvarer dere det? spurte hun.

– Dette er ikke ny praksis, mediene har brukt Facebook over lang tid. Det er et vanskelig etisk grenseland opp mot privatlivets fred, men jeg mener vi har håndtert det på en god måte, mente Odd Isungset.

Per Arne Kalbakk fulgte opp.

– Dette har det vært flere saker om i PFU, som har slått fast at åpne profiler på Facebook må anses som et offentlig rom, omtrent som å stå på torget med en megafon, sa han.

– Jeg er ikke spesielt fan av Brennpunkt-dramaturgien, men betydningen av det dere avslører her er så enorm. Bildefeilen blir liten i forhold til den viktige betydningen, mente Elin Ørjasæter, og la til:

– Det er rart at det ikke har blitt mer diskusjon rundt kjøp av sex når det er såne skjebner man kjøper det av.

Også Kjersti Thorbjørnsrud mente dette er et viktig tema som det er bra at NRK belyser.

– Men jeg er uenig i klageren som kritiserer NRK for ikke å ha tenkt gjennom konsekvensene. Det er ikke NRK som har ansvar for debatten i mediene i etterkant.

Men jeg likte ikke dokumentaren spesielt godt, den typiske Brennpunkt-dramaturgi, var uheldig og unødvendig her. Jeg har forståelse for at de klager over måten dere bruker krimsjangeren på her, sjangerbruken gjør at det blir lett å assosiere utover de nøkterne dokumentasjonen dere har, og det er synd, sa Thorbjørnsrud, og kom med følgende oppfordring:

– Jeg ønsker at dere legger om stilen litt, at dere viser mer om hvordan dere bygger opp dokumentarene deres. Inviter publikum inn i prosessen. Vær mer åpne med hva dere driver med og hvordan dere bygger opp en sak, sa hun.

– Å bruke åpne Facebook-profiler i journalistikken er ikke problematisk. På Facebook har du et slags redaktøransvar for deg selv, mente Marvin Wiseth.

– Dokumentaren er meget god, når debatten i etterkant dreier seg om noen få bilder som er brukt feil, er det en avsporing, sa han, og la til:

– Det spilles på følelser, men det er det tv og radio handler om.

– Det ligger i Brennpunkts oppdrag å ta tak i det kontroversielle og det komplekse. I kontroversielt ligger det at uansett vil det bli diskusjon etterpå, kommenterte Thor Gjermund Eriksen, og fortsatte:

– Bildefeilen forteller oss dessuten at vi må ha optimal kvalitetssikring. Her er det helt ekstreme krav til nøyaktighet. Jeg synes Brennpunkt møtte kritikken på en forbilledlig måte. Når det blir avdekket unøyaktigheter og feil skal vi håndtere det så raskt og profesjonelt som overhodet mulig, sa Eriksen.

– Når det gjelder Facebook som kilde, må utgangspunktet være at journalister bruker alle tilgjengelige kilder, og stiller de samme kravene til kildekritikk til alle.

– Diskusjonen i ettertid skal ikke NRK alene ta ansvaret for, men jeg skulle ønske at fokuset hadde vært på noe annet enn for/mot tiggning, sa Mette Gundersen. Hun mente også at bruken av virkemidler i dokumentaren var overdrevet.

– Det gjelder både stemmebruk, lyd, musikk og bildebruk. Budskapet hadde ikke trengt dette, det var tydelig nok fra før. Å bruke bilder man ikke skulle brukt skaper inntrykk av slurv, sa Gundersen, som også roste radioprogrammet som ble laget i ettertid.

– Det rettet opp den feilen NRK hadde gjort, og var veldig bra med tanke på balansen, sa hun.

Torgeir Uberg Nærland mente NRK har bestrebet seg på å få til en god debatt i etterkant av programmet, mens Per Edgar Kokkvold mente at det er bra at man har skjønt at man ikke reduserer sitt omdømme ved å beklage – man styrker det.

– Virkemidler er til for å brukes, det er klart vi må bruke de virkemidler vi har til rådighet, men jeg mener programmet er nøkternt fortalt, sa Odd Isungset. Han innrømmet at Brennpunkt kan bli flinkere til å fortelle om metode.

– Vi gjør en del i form av nettartikler og omfattende krysspublisering, men kan åpenbart gjøre mer når det gjelder å forklare hvilke etiske dilemmaer vi sto oppe i, sa han.

Klage på at NRK sendte kampsport en hel kveld

– Ikke alle liker kampsport, og det kommer jevnlig reaksjoner når vi sender for eksempel boksing eller kickboksing. Vi er klar over dette, men også dekke bredden i norsk idrett, sa Per Arne Kalbakk, som mente dette er en del av bredden NRK må

kunne vise fram.

– Det er strenge sikkerhetsregler i denne sporten, noe helt annet enn proffboksing. Forskningen på dette er omstridt. For mange unge kan slik idrett være konflikt- og aggresjonsdempende, sa Kalbakk.

– Dette er første gang vi har vist kampsport i så stort omfang, så dette er et forsøk som er under evaluering.

– Det er fint at NRK velger å bruke sendetid på det som ikke er mainstream. Her er det høyt sportslig nivå, og har utøvere i verdensklasse, så det ville være påfallende hvis man ikke hadde sendt det, mente Finn Egil Holm.

– Jeg har et hjerte som banker for boksnesporten, og mener det er miljøbyggende for ungdom. Det skulle bare mangle at NRK sendte dette. Når det gjelder antall skader, er det høyere innen andre idretter – alpin, fotball og håndball er livsfarlig, mens amatørboxning er omfattet av strenge sikkerhetsregimer, sa Elin Ørjasæter.

120617

Vetle Daler, referent